

(Hekayə)

Rafiq Tağı

özümü görürəm və onda mənə elə gəlir dünyada hamının qəbri var, bir menden başqa. Elə bilirəm həyatda hamıdan gəri qalmışam.

Sol əldəki açıqlığa yazın ortalarında tire şəklində bir xətt düşdü - oda kimisə torpağa tapşırıdılar. Düşmənim (dostum) tərəflərdə daha basdırılmağa yer qalmamışdı, indi ordakı açıqlıq adam yerışı enində bir-birini kəsən ciğirlərdi, vessalam. Bu ciğirlər nazik çayların üstündəki yeriyəndə əyilən taxta körpülərə bənzəyir. Orda ayağı qaçan suya yumbalanarsa, burda büdrəyən rəhmətliklərin üstünə yıxırlar.

Sonrakı gelişlərimdə qırıq-qırıq qirmızı xətlərin sayı artırdı. Zaman harasa gedir və onun torpaqda izi qalır. Harda gül-çiçək rəngli, hündür ləpir görsən, bil ki, ordan zaman keçib. Həmin ləpirlər həftə çəkmir solğunlaşır, torpaq rəngi alır. Torpaq rəngi rənglərin ən qorxuncudur.

Görəsən axırınıc tirdən o yana kim olacaq? Kimdirsə indi şəhərdə işdən başı açılmır. Xahiş edir, əmr verir, ya hökm verir, müalicə ələyir, ya müalicə elənir. Müğənnidirsə kefi durdu-durmadı camaatla üzbəusətə dayanıb oxuyur. Kimsə dəqiqəsinin qədrini bilir, kimse deyir dəqiqə-zad qədrini bilmirdi. Bunların hamısının adı yaşamaqdır.

Düşmənim sağlığında necə, eləcə mənə düşməni qalmışdı - laqeyd. Fərq bundaydı ki, diriliyindəki laqeydliyi yalandı (çünki laqeyd ola bilmirdi). İndi mən onun düşmənliliyinə daha məhəl qoymuram - onu mənə dair arzularının puç olmağına bağlılaşmışdım.

“Sənin güllərini indicə suladım”. Əvvəlki xasiyyəti başındaydı ki, basındaydı - birçə “sağ ola” qızırğalanırdı. O, ona hörmətləri hava və su kimi havayı və vacib şeylər sanırdı. Bu, gec de olsa mənə toxunadı.

“Mən siza yaltaqlıqdan çox uzağam ha, - dedim, - necə ki, sağlığınızda uzaqtdım”

Düşmənim başdaşındakı şəkildə dümdüz irəli baxırdı, elə bil yenə direktor kürsüsü arxasındaydı. Direktor kür-

Düşmənimin xatirinə

süs olun başqalannın arzularına biganə olmaq yeriyyədi.

Rəhmətlik daim təcübbənlər və əsəbiləşirdi ki, qara camaatda da eynilə ondakı kimi arzular töreyir. Ona görə məəttəl qalmışdı: öz arzularından əl çəksin, ya çəkməsin? Bəlkə arzularının yoxluğuyla qara camaatdan seçilsə. Lakin işi ələydi, arzu etməkə məcburdu. Özündən əşəğilər onu bu işə vadar ələyirdilər. Məsələn, mənim ucubətimdən doktorluq işimin vaxtını uzatmaq, problemli köhnəldib gözəndə salmaq arzusundaydı.

Ancaq onun mənimlə bağlı məcburi arzusu puç oldu. Bəlkə elə bu səbəbdən mənə düşməni qalmışdı və elə bilirdim indicə kürsünün böyründəki düşməni basıb növbədəkini çağıracaq, yəni sən xoş gəldin, ya loru dildə, bas bayıra. Ancaq o daha düşməni basmırdı, bu ixtiyar əlindən alınmışdı.

Birçə, arzusunun puç olmağı məni yandırır. Gərəkdir insan sağlığında, öləndən sonramı - arzularının hamısına

yete.

Mən qəbri dörd tərəfdən ağac dibi kimi bəlləməyə başladım. Elə bil istəyirdim keçmiş düşmənim göyərən, artırsın, təzədən həyatda qayıtsın, özü də düşməni kimi yox, dost kimi.

Ancaq heyf elə biləcək özümü gözə soxuram. Ruhdan düşüb keçdim başdaşının arxasına - qoy məni görməsin. Kişi bundan belə dünyanın qərbinə baxacaq, şərqdə nə oyun çıxarsam çıxaram. Başladım təkçə şərqə bəlləməyə.

Sanki o təkçə şərq tərəfdə göyərəcəkdə, sanki o yarınsı düşməni, yarınsı dost şəklində həyatda qayıdacaqdı.

Kabinetdə yenə dümdüz qabağa baxmağındaydı. Hərdən bunu yoxlamaq üçün başdaşının dalından boynunu irəli uzadırdım. Kişi daha ordan qətiyyəni çölə çıxırdı; heç kəsi burunlamırdı. Kim bilir, bəlkə institutda işləri yaşdır, ona görə muma dönüb. O, vəzifəsindən atılsa öləni oğlu öləndir. Balıq deryada, mənim keçmiş düşmənim vəzifədə yaşamağa qadirdir.

Heç yadıma düşmür: o ki, ölüb. Özü də vəzifədən çıxarılıb ölmədi, ölüb vəzifədən çıxarıldı.

Dünyada kimin arzusu üreyində qalırsa, mən onunla dostlaşırım. Mənim dostlarımin hamısı arzusu üreyində qalan və köməyini dəyəsni adamlardır. İndi özümü ona dost sanırdımsa da, keçmiş incikliklərdən qeyrətənləni başdaşının önünə keçdim. Üzümü turşudub baxışlarıminə sancdım onun gözələrinə və beləcə durdum - qoy ona bir az cəza ver-

rim.

Əfsus ki, düşməniçilik mənə ani və təsadüfi hissdır, ona görə ona cəza vermə əsnasında tamam söndü. Ona adamın yeddı qatından keçən zəhərli sözlər deyəcəkdim, deyə bilmədim. Düşməniçiliyini buna çatışmadı. Çarəsizlikdən keçdim giley-güzara: “İstəyirdiniz mən institutdan çıxam. Ailə-uşaq işdə yüksəlməməyimin səbəbini mənim zəifliyiymdə görürüdü. Onlara hər şeyi açıb deyə bilməzdim. Övlad gərəkdir atasının sevilmediyini bilməyə”.

Düşməni (dostum) danışa bilmirdi, mən isə - danışmaya. Əllərimi belimdə çarpazlayıb onunla üzbəüz dayanmışdım.

“İndi ki, ölüb gətdiniz, arzularınız başsız qaldı, mən sizi başlaşıyırım. İstəyirəm köç-külfət qayıdam kəndə, bəlkə bu yolla sizi mənimlə bağlı arzunuda çatdıram. Əlimdən bu gəlir, heç nə arzulamamağınızda, heç vaxt sevinməməyinizə dözmülər”.

Əvdə bunlar uşaqların anasına əşitdirəndə qiyamət qopdu.

- Mən də deyirəm hər həftəbaşı bu hara qeyb olur!

- Ləzzət ucalıqda yox, ona çatmaq istəyindədir. Gedib təzədən ucalmağa başlayanaq.

- Ədə, bu sənin düz sözündür?

- Yox, əyri sözümdür.

- Dirəndə ötrü əlləşə, yənə dərd yandır.

- Dir, ya ölü - nə fərqi? Ölü adam deyil?

Sözüm arvadın belini qımışdı; meyit sifətində mətbəxə keçəndə mənim Allahdan arzum bu oldu ki, onun üreyinə insaf sala, kəndə birgə gedək. Yoxsa mən ondan ayrı yaşamaq istəmərdim.